

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č.17: Filozofie, politologie a ostatní humanitní a společenskovední obory

Eutanazie

**Anna Strouhová
Jihočeský kraj**

České Budějovice 2025

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

Obor č.17: Filozofie, politologie a ostatní humanitní a společenskovědní obory

Eutanazie

Euthanasia

Autoři: Anna Strouhová

**Škola: Česko-anglické gymnázium s.r.o., Třebízského 1010, 370 06
České Budějovice 5**

Kraj: Jihočeský

Konzultanti: Mgr. Irena Marušincová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval/a samostatně a použil/a jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Českých Budějovicích dne 12.1 2025

Anna Strouhová

Anotace

Tato práce se zaměřuje na problematiku eutanazie, její definici a související otázky, které toto téma přináší. V teoretické části jsem se zabývala přístupy k eutanazii v různých zemích světa. Zároveň jsem se stručně podívala na situaci v České republice, kde jsem se snažila popsat, jak to Češi s eutanazií mají. Praktická část práce se věnuje pohledu lidí z mého okolí na eutanazii a otázky spojené s právem na důstojnou smrt. Zajímalo mě, jak lidé vnímají tuto problematiku a jaké názory mají ohledně témat, která jsou s eutanazií úzce propojená.

Klíčová slova

Eutanazie, asistovaná sebevražda, právo na důstojnou smrt

Annotation

This work focuses on the issue of euthanasia, its definition, and related questions that this topic raises. In the theoretical part, I explored approaches to euthanasia in various countries around the world. I also briefly looked at the situation in the Czech Republic, aiming to describe how the Czechs perceive euthanasia. The practical part of the work examines the perspectives of people around me on euthanasia and issues related to the right to die with dignity. I was interested in how people perceive this issue and what opinions they hold regarding topics closely connected to euthanasia.

Keywords

Euthanasia, assisted suicide, the right to die with dignity

Obsah

1	Úvod	1
2	Definice a základní pojmy eutanazie.....	2
2.1	Pasivní eutanázie	3
2.2	Aktivní eutanázie.....	4
2.3	Asistovaná sebevražda	5
2.4	Terminální sedace.....	5
3	Eutanázie ve světě	7
3.1	Nizozemí	7
3.2	Belgie	8
3.3	Švýcarsko	9
3.3.1	Typy jednání ve Švýcarsku	9
3.3.2	Suicide pod Sarco.....	10
3.3.3	Asistovaná sebevražda pro cizince.....	11
4	Eutanázie v České republice.....	13
4.1	Pro eutanazii	14
5	Úvod do praktické části.....	15
5.1	Výsledky dotazníku.....	16
5.2	Závěr praktické části	25
6	Závěr.....	26
7	Použitá literatura	27
8	Seznam obrázků	29

1 ÚVOD

Eutanázie je kontroverzní, ale aktuální téma, které se zabývá právem jednotlivce rozhodnout se o ukončení vlastního života za podmínek neúnosného utrpení nebo nevyлéčitelné nemoci. V moderní společnosti vyvolává tato otázka řadu etických, právních a sociálních debat. Některé země legalizovaly eutanázii či asistovanou sebevraždu, čímž umožnily jednotlivcům svobodně rozhodnout o své smrti za určitých, přesně stanovených podmínek. Jinde je však eutanázie stále tabu a považována za nepřijatelnou.

Toto téma jsem si vybrala, zejména protože v České republice je eutanázie stále relativně málo známá a ve veřejné debatě opomíjená. V posledních letech se toto ale mění a lepší. Věřím, že právo na důstojnou smrt by mělo být součástí diskuse o základních lidských právech. Cílem mé práce je proto osvětlit, jak eutanazie funguje v zahraničí, tam kde je již legální a eticky přijímána, a zároveň analyzovat, jak se k této problematice staví čeští občané. Věřím, že psaní o tomto tématu je důležité a může přispět k lepšímu porozumění a přijetí eutanazie v naší společnosti. Momentálně se toto téma dostává více do popředí, což považuji za správné. I proto bych se i já osobně chtěla dozvědět více a vzdělat se.

Zatímco v zahraničí se k eutanázii vyjádřilo mnoho odborníků a jsou dostupné podrobné studie, v České republice je situace odlišná. Odborná literatura zde není tak rozsáhlá. Proto může být shromažďování informací náročnější. Z české literatury mě zaujala kniha od teologa Marka Váchy¹, z které budu čerpat. Kniha Marka Váchy o eutanázii poskytuje pohled na toto téma, zahrnující jeho definice, historii, legislativu a etiku. Autor se zaměřuje na srozumitelný výklad pro širokou veřejnost a nabízí neutrální analýzu různých aspektů eutanazie, včetně českého legislativního prostředí. Také se zaměřuje na různé zahraniční země, které eutanázii schvalují.

Práce bude rozdělena do několika částí: úvod, přehled základních pojmů týkajících se eutanazie, pohled na eutanázii ve světě a ve třech zemích, kde ji podporují. Dále se zaměřím na eutanázii v České republice, končit budu rozebráním odpovědí z dotazníku a pohledem lidí na eutanázii v mém okolí a na závěr vše shrnu. Hlavní výzvou může být omezený přístup k ověřeným zdrojům a složitost právních i etických diskusí, které často zasahují i do náboženských otázek.

¹ VÁCHA, Marek Orko. Eutanázie: definice, historie, legislativa, etika. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2575-3.

2 DEFINICE A ZÁKLADNÍ POJMY EUTANAZIE

Eutanazie, často nazývána „dobrou smrtí“, je termín označující úmyslné ukončení života pacienta s cílem ulehčit mu od nesnesitelného fyzického nebo psychického utrpení. Tento čin je prováděn s plným souhlasem pacienta, což podtrhuje význam autonomního rozhodování

v otázkách umírání. Eutanazie se typicky aplikuje u osob trpících nevléčitelnými chorobami, které vedou k těžké bolesti nebo ztrátě kvality života, jejichž útrapy nelze zmírnit dostupnými lékařskými metodami.

Historicky se pojem eutanazie vyvinul z řeckého výrazu „eu thanatos“, což doslovně znamená „dobrá smrt“. Tento koncept naznačuje, že smrt může být chápána jako pozitivní akt, pokud přináší úlevu od utrpení. V dnešní době však eutanazie vyvolává širokou škálu etických, právních a náboženských debat. Kritici argumentují, že eutanazie podkopává hodnotu lidského života a může otevřít cestu k zneužití, zatímco její zastánci zdůrazňují právo jednotlivce rozhodovat o vlastní smrti a nárok na důstojnost v umírání.²

Eutanazie je považována za citlivé a téma, které je úzce spojeno s otázkami lékařské etiky a odpovědnosti zdravotnických pracovníků. V mnoha zemích byla eutanazie legalizována za přísně stanovených podmínek, které zaručují, že tento akt je prováděn eticky, s ohledem na přání pacienta. V těchto případech existují jasné právní rámce, které definují, za jakých okolností může být eutanazie prováděna a zajišťují, že je respektována autonomie a důstojnost pacienta.

Na druhé straně v mnoha zemích zůstává eutanazie nelegální a je považována za trestný čin. Diskuse o eutanazii se tedy často točí kolem otázky, zda má jednotlivce právo na důstojný konec života a jakou roli by v tom měli hrát lékaři a zdravotnický systém. V tomto kontextu je nezbytné, aby se společnost, zdravotníci i zákonodárci zabývali touto problematikou, a to s respektem k různým názorům.³

Celkově lze říct, že eutanazie je nejen otázkou individuální volby, ale také tématem, které vyžaduje diskuzi o morálních, etických a společenských aspektech umírání. Tato debata by měla zahrnovat různé perspektivy, včetně pohledu pacientů, rodin, zdravotnických pracovníků a právníků, aby bylo možné dosáhnout informovaného a vyváženého přístupu k tomuto důležitému tématu.

² VÁCHA, Marek Orko. Eutanázie: definice, historie, legislativa, etika. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2575-3.s.9-10.

³ KUŘE, Josef. Co je eutanazie: studie k pojmu dobré smrti. Právo – etika – společnost. Praha: Academia, 2018. ISBN 978-80-200-2762-7. s. 194.

2.1 Pasivní eutanázie

Pasivní eutanázie je téma, které vyvolává mnohé etické a právní otázky. Tento proces, jenž zahrnuje ukončení život udržujících opatření, jako jsou dýchací přístroje, podávání umělé výživy a hydratace, je vnímán jako způsob, jak umožnit pacientovi přirozené umírání. Avšak termín „pasivní“ může být zavádějící; například odstranění život udržujících prostředků od umírajícího pacienta je bezpochyby aktivním činem. Kdyby cizí osoba nelegálně vnikla na oddělení a tyto prostředky odstranila, byla by považována za vraha.⁴ Tím se podtrhuje složitost a kontroverze kolem pasivní eutanázie, která se v některých případech označuje také jako „strategie odkloněné stříkačky“. Tento novinářský termín označuje vynechání zásahů, které již nemohou život zachránit, ale pouze prodlužují utrpení pacienta a jeho rodiny.⁵

Rozhodování o pasivní eutanázii je vysoce citlivé a eticky náročné, zejména když pacient není schopen vyjádřit své přání či souhlas. V takových situacích se často zapojují rodinní příslušníci, lékaři a etické komise, aby zajistili, že rozhodnutí bude učiněno v nejlepším zájmu pacienta. Morální debata se zaměřuje na otázku, zda je eticky přijatelné ukončit život udržující léčbu nebo zda by to mělo být považováno za zanedbání péče. Kritici varují, že opuštění léčby může být chápáno jako selhání v ochraně pacienta, zatímco zastánci pasivní eutanázie poukazují na to, že zbytečné prodlužování života na úkor pacienta narušuje jeho důstojnost.⁶

Právní a etické rámce pasivní eutanázie se liší napříč zeměmi. V mnoha státech je tolerována v souladu s principem „dvojitého účinku“. Tento princip stanoví, že lékař může přestat poskytovat život udržující léčbu, pokud primárním cílem je zmírnění utrpení pacienta a nikoli přímé způsobení smrti. Například může být ukončeno podávání umělé výživy, pokud další aplikace pouze zvyšuje utrpení a neexistuje naděje na zlepšení stavu.⁷

Pasivní eutanázie se častěji považuje za součást paliativní péče, která se zaměřuje na zmírnění bolesti a utrpení pacientů v jejich posledních dnech. V tomto kontextu může být pasivní eutanázie chápána jako vhodné řešení, pokud další léčba není účelná a pouze by zbytečně prodlužovala život v bolesti. Při rozhodování o pasivní eutanázii je klíčová otevřená a jasná komunikace mezi zdravotnickým personálem, pacientem a jeho rodinou, aby se dosáhlo konsensu o tom, co je v dané situaci nejlepší.

Rozhodnutí o pasivní eutanázii není nikdy jednoduché. Vždy závisí na konkrétní situaci pacienta, jeho zdravotním stavu a na přáních, pokud byla předem vyjádřena. Každé rozhodnutí

⁴ ČERNÝ, David. Co je pasivní eutanázie? Zdravotnické právo a bioetika [online]. 16. prosince 2014 [cit. 20. října 2024]. Dostupné z: <https://zdravotnickepravo.info/co-je-pasivni-eutanazie/>

⁵ HONZÁK, Radkin. Eutanázie – a proč jsem proti. Vesmír [online]. 2001, roč. 80, č. 2 [cit. 20. října 2025]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2001/cislo-2/eutanazie-ndash-proc-jsem-proti.html>

⁶ LEŠÁKOVÁ, Lenka. Eutanázie – etický a právní problém [online]. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2012 [cit. 20. října 2025]. s. 23. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/ilowr/finalni_DP.pdf

⁷ ČERNÝ, David. Princip dvojitého účinku I. Zdravotnické právo a bioetika [online]. 23. září 2013 [cit. 20. října 2024]. Dostupné z: <https://zdravotnickepravo.info/princip-dvojiho-ucinku-i/>

by mělo být pečlivě zváženo, s ohledem na etické, právní a emocionální aspekty, které ovlivňují životy pacientů a jejich blízkých.⁸

2.2 Aktivní eutanázie

Aktivní eutanázie je náročné téma, které lze definovat třemi klíčovými body:

1. musí být přítomna aktivní žádost pacienta
2. intence lékaře je zabít
3. tato intence je realizována skutkem nebo nečiněním.⁹

Eutanázie tedy vyžaduje jednoznačný souhlas nemocného, což ji odlišuje od činů, které nejsou v souladu s principy eutanázie, jako je zabíjení pacientů v kómatu nebo novorozenců, ačkoliv se v historii objevily programy, které nesprávně používaly termín „eutanázie“, například program „T4“ v Německu během národního socialismu.¹⁰

Podle principu dvojího účinku se eutanázie také liší od tlumení bolesti opioidy. I když opioidy mohou zpomalit dechové centrum a urychlit smrt, lékařův úmysl je zde primárně zaměřen na odstranění bolesti, a zkrácení života je v tomto případě považováno za nezamýšlený vedlejší efekt. Tento přístup je eticky akceptovatelný, protože dobrý účinek – zmírnění bolesti – převyšuje účinek špatný, což v kontextu eutanázie není.¹¹

Dále se rozlišuje mezi „ponecháním zemřít“ a „zabitím“. V prvním případě je pacient zabit nemocí, zatímco v druhém případě zasahuje lékař a aktivně ukončuje život pacienta.

Podle studii existuje několik typů eutanázie:

1. **Aktivní eutanázie (voluntary euthanasia, VAE):** Jedná se o aktivní čin lékaře na základě jasné žádosti pacienta, který rozumí své situaci, má dostatek informací o své diagnóze a prognóze, a rozhoduje se svobodně a bez nátlaku. Lékař má úmysl zabít.
2. **Nonvoluntární eutanázie (nonvoluntary euthanasia, NVAE):** Tento typ nastává, když pacient není schopen artikulovat své přání. Lékař provede akt eutanázie bez explicitní žádosti pacienta.
3. **Involuntární eutanázie (involuntary euthanasia, IVAE):** K tomu dochází, když pacient může komunikovat, ale je zabit bez otevření diskuse o jeho přání. Tento typ eutanázie může ignorovat autonomii pacienta a může být právně nedaleko od vraždy.

⁸ PLECEROVÁ, Jana. Efektivní komunikace v paliativní péči. Písek, 2010. Bakalářská práce (Bc.). Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Zdravotně sociální fakulta. [cit. 20. října 2024]. Dostupné z: https://theses.cz/id/adf5bz/bakalka_PDF.pdf

⁹ VÁCHA, Marek Orko. Eutanázie: definice, historie, legislativa, etika. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2575-3. s. 11–13.

¹⁰ PAROULKOVÁ, Veronika. Akce T4 byla příprava na holocaust, říká historik Fedorovič. Český rozhlas Plus, Magazín Leonardo [online]. 16. prosince 2019 [cit. 20. října 2024]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/akce-t4-byla-priprava-na-holocaust-rika-historik-fedorovic-7568480>

¹¹ Ptáček, Roman, Bartůňek, Petr (eds.). Eutanázie pro a proti. Praha: Mladá fronta, 2019. Dostupné z: <https://www.grada.cz/eutanazie-pro-a-proti-7503/>

4. **Pasivní voluntární eutanazie (passive voluntary):** Tento typ se projevuje, když lékař neprovádí žádné aktivní zásahy s úmyslem usmrtit pacienta.

Existuje i další dělení, které definuje nonvoluntární eutanazii jako situaci, kdy pacient není schopen svá přání formulovat buď z důvodu nedostatečné mentální kapacity, nátlaku třetích osob, nebo když jeho utrpení je takového rázu, že se nerozhoduje svobodně. Involuntární eutanazie pak zahrnuje situace, kdy pacient aktivně vyjadřuje přání nebýt zabit. Na rozdíl od pasivní eutanazie, kdy se neprovádí žádný aktivní zásah a nechá se nemoc přirozeně vést ke smrti pacienta, tyto typy eutanazie zahrnují aktivní zásah.¹²

2.3 Asistovaná sebevražda

Asistovaná sebevražda, známá také jako physician-assisted suicide (PAS), je definována Světovou zdravotnickou organizací jako „akt úmyslné sebevraždy s asistencí jiného člověka, který vědomě poskytuje znalosti, prostředky nebo obojí“. To znamená, že v rámci tohoto procesu hraje lékař klíčovou roli, avšak neprovádí akt smrti přímo, jak je tomu u eutanazie.¹³

Rozdíl mezi eutanázií a asistovanou sebevraždou je zásadní, přesto však v praxi může být situace složitější. Při eutanazii je to lékař, kdo aktivně ukončuje život pacienta. Naopak při asistované sebevraždě zůstává rozhodnutí o ukončení života na pacientovi. Pacient si tedy uchovává větší autonomii a odpovědnost za konečný čin. Nicméně lékař je zde stále přítomen jako podporující figura.

V rámci asistované sebevraždy lékař poskytuje pacientovi potřebné informace, prostředky a někdy i rady, které pacient potřebuje k provedení aktu sebevraždy. Tímto způsobem lékař a pacient spolupracují jako tým. I když pacient provádí samotný čin, lékař hraje zásadní roli v přípravě a zajištění, že vše probíhá podle etických a právních standardů.

Tento proces vyžaduje pečlivé zvážení ze strany zdravotnického personálu. Lékaři musí zohlednit pacientovo duševní zdraví, jeho důvody pro žádost o asistovanou sebevraždu a ujistit se, že pacient jedná svobodně, bez nátlaku a s plným pochopením svých možností.¹⁴

2.4 Terminální sedace

Terminální sedace, známá také jako paliativní sedace nebo terminální analgosedace, zahrnuje podávání léčiv pacientovi s cílem udržet ho v hluboké sedaci nebo kómatu až do smrti. Na rozdíl od eutanazie a asistované sebevraždy, které se zaměřují na aktivní ukončení života, má terminální sedace za cíl poskytnout pomoc při umírání a zmírnit utrpení.

¹² VÁCHA, Marek Orko. Eutanázie: definice, historie, legislativa, etika. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2575-3. s. 12–13.

¹³ VÁCHA, Marek Orko. Eutanázie: definice, historie, legislativa, etika. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2575-3. s. 13–14.

¹⁴ HRÍBEK, Tomáš. Obrana asistované smrti. Filozofické argumenty na podporu eutanazie a sebeusmrcení za pomoci lékaře. Praha: Academia, 2021. s. 70–77.

Hlavním cílem terminální sedace je úleva od bolesti. Jak definuje Americká asociace hospicových a paliativních lékařů, jedná se o „užití sedativ ke snížení úrovně vědomí pacienta s cílem zmírnit utrpení, ale ne urychlit konec jeho života“.

Terminální sedace je eticky přijatelná v situacích, kdy pacient trpí nesnesitelnou bolestí a jediné možné řešení spočívá v podávání vysokých dávek analgetik. Lékař přitom ví, že tyto dávky mohou také zrychlit smrt, ale primárním záměrem je zmírnění bolesti. Smrt obvykle nastává v průběhu několika dnů.

Zahájení terminální sedace se zvažuje, když všechny dostupné léčebné postupy selhaly a pacient trpí. Je důležité, aby tato metoda byla zvolena až po vyčerpání všech ostatních možností, které by mohly přinést úlevu.

V kontextu terminální sedace se objevuje konflikt mezi snahou o úlevu od bolesti a etickou povinností nezabíjet. Léky použité při terminální sedaci mají za cíl navodit kóma, zatímco léky použité při eutanazii primárně vedou k smrti.¹⁵

¹⁵ VÁCHA, Marek Orko. Eutanázie: definice, historie, legislativa, etika. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2575-3. s. 14-15.

3 EUTANÁZIE VE SVĚTĚ

V této kapitole se budu zaměřovat na to, jak probíhá eutanazie po světě. Celkově je několik států, které v nějaké formě eutanazii legálně schvalují a provozují. Eutanazie je legální v Nizozemsku, Belgii, Lucembursku, Kanadě, Novém Zélandu a v některých australských státech, jako je Victoria. Asistovanou sebevraždu povolují Švýcarsko, Německo, Rakousko, a také některé státy USA.¹⁶ Tyto země mají odlišné podmínky a regulace, přičemž právní rámec se stále vyvíjí. Na popsání jsem si vybrala Nizozemsko a Belgii, protože mají zajímavý úhel pohledu na eutanázii. Švýcarsko jsem si vybrala, protože na rozdíl od jiných zemí má legalizovanou pouze asistovanou sebevraždu, a zároveň je známé tím, že tam kvůli této možnosti přijíždí mnoho cizinců.

3.1 Nizozemí

Nizozemsko bylo první zemí na světě, která v roce 2002 legalizovala eutanazii. Tato praxe však byla tolerována již dlouho předtím díky rozhodnutím soudů a judikatuře. Už od 40. let byly evidovány případy, kdy lékaři provedli eutanazii pacientů, což postupně vedlo k vytvoření pravidel určujících, kdy je možné lékaře považovat za beztrestného. V 80. letech se začaly zavádět první kontrolní mechanismy, například povinnost lékařů hlásit případy eutanazie, což snížilo obavy ze zneužívání.¹⁷

Zákon o ukončení života na žádost a o asistované sebevraždě z roku 2002 stanovuje, že eutanazii lze provést pouze za přísných podmínek. Patří sem svobodná a opakovaná žádost pacienta, nesnesitelné utrpení bez šance na zlepšení, informovanost pacienta o jeho stavu konzultace s nezávislým lékařem. Pokud lékař tyto podmínky nedodrží, může být obviněn z vraždy. Eutanazie je možná i pro mladistvé od 12 let, přičemž ve věku 12–16 let je nutný souhlas rodičů nebo opatrovníka, a ve věku 16–18 let musí být rodiče zapojeni do rozhodovacího procesu.¹⁸

Eutanazie novorozenců sice není formálně legální, ale v praxi se provádí za přísných podmínek podle tzv. Groningenského protokolu. Tento dokument, vytvořený v roce 2005, stanovuje, že musí jít o nesnesitelné utrpení dítěte bez naděje na zlepšení, rozhodnutí musí být potvrzeno

¹⁶ NOVÁKOVÁ, Michaela, KRAUSOVÁ, Martina, ZUKALOVÁ, Gabriela, SLANCOVÁ, Marcela, MALINA, David. Srovnávací studie č. 5.389: Srovnání právní úpravy eutanazie a asistované sebevraždy ve vybraných státech. Parlamentní institut, Pro eutanazii, 2019. s. 3–4.

¹⁷ NOVÁKOVÁ, Michaela, KRAUSOVÁ, Martina, ZUKALOVÁ, Gabriela, SLANCOVÁ, Marcela, MALINA, David. Srovnávací studie č. 5.389: Srovnání právní úpravy eutanazie a asistované sebevraždy ve vybraných státech. Parlamentní institut, Pro eutanazii, 2019. s. 26–27.

¹⁸ WET TOETSING LEVENSBEÏNDIGING OP VERZOEK EN HULP BIJ ZELFDODING (Zákon o ukončení života na žádost a o asistované sebevraždě). Government.nl [online]. [cit. 20. října 2024]. Dostupné z: <https://www.government.nl/topics/healthcare/medical-decision-making/euthanasia-and-assisted-suicide>

nezávislým lékařem, a rodiče musí dát souhlas. Protokol slouží jako návod pro lékaře a zajišťuje, že postup je kontrolovaný a bezpečný.¹⁹

Použití aktivní eutanazie je v Nizozemí legalizováno a podléhá velmi přísnému dohledu a kontrole, přičemž každý případ je přezkoumáván nezávislou revizní komisí. Společnost pro právo zemřít v roce 2021 zveřejnila počet provedených eutanazií. V roce 2021 bylo zaznamenáno 7666 oznámení o eutanázii.²⁰

3.2 Belgie

Belgie byla druhou zemí na světě, která v roce 2002 legalizovala eutanazii. Na rozdíl od Nizozemska je její právní úprava méně přísná a vztahuje se pouze na eutanazii, zatímco asistovaná sebevražda není výslovně zakázána, a proto je nepřímou povolena. Nevýhodou tohoto přístupu je nedostatek záznamů o případech asistované sebevraždy. Belgie také umožňuje provést eutanazii u lidí v dlouhodobém vegetativním stavu, pokud dříve vyjádřili své přání za splnění určitých podmínek prostřednictvím dokumentu dříve vyslovených přání.²¹ K tomu, aby byla eutanazie legální, musí být splněny následující podmínky:

1. Pacient musí být dospělý a plně při vědomí.
2. Jeho žádost musí být dobrovolná, dobře promyšlená a opakovaná.
3. Pacient musí trpět nezvladatelnými fyzickými nebo psychickými bolestmi spojenými s vážnou a nevyléčitelnou nemocí.²²

Mezi žádostmi o eutanazii a samotným zákrokem musí uplynout minimálně měsíc, a lékař musí konzultovat případ s dalším odborníkem. Po provedení eutanazie je nutné informovat komisi složenou z lékařů a právníků, která posoudí, zda bylo vše v souladu se zákonem. Zákon také umožňuje pacientům, kteří se dostanou do stavu, kdy už nejsou schopni vyjádřit svou vůli (např. kvůli ztrátě vědomí), vyjádřit svůj souhlas s eutanazií v předstihu, prostřednictvím písemného prohlášení. Takové prohlášení musí být pravidelně obnovováno a jeho platnost je omezena na pět let.²³

Belgie má také novou novelu zákona z roku 2014. Ve které stojí, že mohou o eutanazii žádat i nezletilí, pokud mají dostatečnou rozumovou kapacitu. U dětí platí přísnější podmínky než u dospělých – musí být v terminálním stavu, trpět nesnesitelným tělesným utrpením, které

¹⁹ EUTHANASIA OF NEWBORNS AND THE GRONINGEN PROTOCOL. Ieb-eib.org, 2014. s. 3. Dostupné z: <https://www.ieb-eib.org/en/euthanasia-of-newborns-and-the-groningen-protocol-227>

²⁰ NOVÁKOVÁ, Michaela, KRAUSOVÁ, Martina, ZUKALOVÁ, Gabriela, SLANCOVÁ, Marcela, MALINA, David. Srovnávací studie č. 5.389: Srovnání právní úpravy eutanazie a asistované sebevraždy ve vybraných státech. Parlamentní institut, Pro eutanazii, 2019. s. 29.

²¹ DOLEŽAL, Adam. Eutanazie a rozhodnutí na konci života: právní aspekty. Právo – etika – společnost. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2687-3. s. 153.

²² NOVÁKOVÁ, Michaela, KRAUSOVÁ, Martina, ZUKALOVÁ, Gabriela, SLANCOVÁ, Marcela, MALINA, David. Srovnávací studie č. 5.389: Srovnání právní úpravy eutanazie a asistované sebevraždy ve vybraných státech. Parlamentní institut, Pro eutanazii, 2019. s. 9–10.

²³ VÁCHA, Marek Orko. Eutanázie: definice, historie, legislativa, etika. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2575-3. s. 39–42.

nelze zmírnit, musí být také schopné vyjádřit svou žádost při plném vědomí. Dále je nutná konzultace s psychiatrem či psychologem. Zákonný zástupce musí souhlasit písemně a být informován o všech okolnostech. Po schválení žádosti je pacientovi a rodině nabízena psychologická pomoc.²⁴ Statistiky ukazují, že od roku 2002 do roku 2022 byla provedena eutanazie u 8 osob mladších 20 let. Celkový počet osob, které za tuto dobu podstoupili eutanazii v Belgii je 2966.²⁵

V Belgii je eutanazie široce podporována. Celkově je tento přístup považován za krok směrem k právu pacienta na důstojnou smrt a zajištění kvalitní péče až do konce života.

3.3 Švýcarsko

Švýcarsko umožňuje legální asistovanou sebevraždu, zatímco eutanazie je zakázána. Právní úprava vychází ze švýcarského trestního zákoníku z roku 1938. Podle článku 115 není trestné poskytnout asistenci při sebevraždě, pokud je prokázáno, že tak bylo učiněno z nesobeckých důvodů. Zákon zároveň přísně zakazuje aktivní vyžádanou i nevyžádanou eutanazii, která je klasifikována jako vražda nebo zabití²⁶.

3.3.1 Typy jednání ve Švýcarsku

1. Pasivní eutanazie (Passive Sterbehilfe): Nepokračování nebo nezasahování do zbytečné léčby. Legální, smrt je považována za přirozenou a jedná se o civilněprávní záležitost.
2. Nepřímá eutanazie (Indirekte Sterbehilfe): Podání léků na tlumení bolesti, které mohou mít zkracující účinek na život. Legální, smrt přirozená, bez nutnosti hlášení.
3. Asistovaná sebevražda (Beihilfe zum Selbstmord): Poskytnutí prostředků, které si osoba sama podá. Legální, pokud není motivována sobeckými zájmy. Smrt je považována za nepřirozenou a podléhá oznámení trestním orgánům.
4. Vyžádaná aktivní eutanazie: Aktivní zásah na žádost pacienta s cílem ukončit jeho život. Tento způsob ukončení života je považován za nelegální.
5. Nevyžádaná aktivní eutanazie: Aktivní zásah bez pacientova souhlasu. Toto je ve Švýcarsku také nelegální.²⁷

²⁴ DOLEŽAL, Adam. Eutanazie a rozhodnutí na konci života: právní aspekty. Právo – etika – společnost. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2687-3. s. 260–261.

²⁵ NOVÁKOVÁ, Michaela, KRAUSOVÁ, Martina, ZUKALOVÁ, Gabriela, SLANCOVÁ, Marcela, MALINA, David. Srovnávací studie č. 5.389: Srovnání právní úpravy eutanazie a asistované sebevraždy ve vybraných státech. Parlamentní institut, Pro eutanazii, 2019. s. 12.

²⁶ NOVÁKOVÁ, Michaela, KRAUSOVÁ, Martina, ZUKALOVÁ, Gabriela, SLANCOVÁ, Marcela, MALINA, David. Srovnávací studie č. 5.389: Srovnání právní úpravy eutanazie a asistované sebevraždy ve vybraných státech. Parlamentní institut, Pro eutanazii, 2019. s. 38–41.

²⁷ NOVÁKOVÁ, Michaela, KRAUSOVÁ, Martina, ZUKALOVÁ, Gabriela, SLANCOVÁ, Marcela, MALINA, David. Srovnávací studie č. 5.389: Srovnání právní úpravy eutanazie a asistované sebevraždy ve vybraných státech. Parlamentní institut, Pro eutanazii, 2019. s. 38.

Podmínky asistované sebevraždy jsou takové, že lék na ukončení života může předepsat pouze lékař a musí tak učinit v souladu s obecně uznávanými pravidly lékařské vědy. Dále je vyžadováno dodržování lékařských pravidel, jako je konzultace s pacientem, vyhodnocení jeho duševního stavu a stanovení, že pacient není pod vlivem psychické poruchy či jiných vnějších tlaků.²⁸

Věk pro asistovanou sebevraždu je omezen na 18 let u fyzicky nemocných osob a na 25 let u osob trpících psychickými problémy. Výjimku tvoří případy těžce nemocných dětí, avšak tyto případy jsou výjimečné a podléhají přísnému posouzení.²⁹

Statistiky ukazují nárůst asistovaných sebevražd. Mezi lety 1999–2018 bylo registrováno 8738 případů. Počet se zvyšoval v jednotlivých obdobích: od 63–187 případů ročně v letech 1999–2003 až po 742–1 176 případů ročně v letech 2014–2018.³⁰

V roce 2006 federální Nejvyšší soud potvrdil, že každý člověk má právo rozhodnout o okolnostech své smrti. Soud zároveň zdůraznil, že stát má povinnost zajistit právo na důstojný život, což však nezahrnuje pozitivní povinnost umožnit smrt. I když švýcarská legislativa zakazuje aktivní eutanazii, v praxi jsou lékaři velmi opatrní při oznamování případů, aby předešli právním následkům.³¹ Asistovaná sebevražda je ve Švýcarsku unikátním řešením umožňujícím osobám trpícím nevyléčitelnými onemocněními zvolit si důstojný odchod ze života.

3.3.2 Suicide pod Sarco

Sarco pod, je inovativní přístroj pro asistovanou sebevraždu, který využívá dusík ke snížení hladiny kyslíku. Tento proces způsobuje ztrátu vědomí a smrt během 10 minut, přičemž zařízení lze aktivovat zevnitř a je vybaveno nouzovým tlačítkem. Pod je přenosný, lze vyrobit pomocí 3D tisku a je snadno sestavitelný. Jeho cílem je umožnit pacientům zemřít na jejich oblíbeném místě, důstojně a bezbolestně.³²

Využití ve Švýcarsku a první kontroverze

Švýcarsko, známé svou liberální legislativou umožňující asistovanou sebevraždu, se stalo prvním místem, kde měl být Sarco pod použit v září 2024. Navzdory právní analýze podporující

²⁸ DOLEŽAL, Adam. Eutanazie a rozhodnutí na konci života: právní aspekty. Právo – etika – společnost. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2687-3. s. 180.

²⁹ JONES, Roland M., SIMPSON, Alexandr I. F. Medical Assistance in Dying: Challenges for Psychiatry. *Frontiers in Psychiatry* [online]. 2018, 10. prosince [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyt.2018.00652/full>

³⁰ NOVÁKOVÁ, Michaela, KRAUSOVÁ, Martina, ZUKALOVÁ, Gabriela, SLANCOVÁ, Marcela, MALINA, David. Srovnávací studie č. 5.389: Srovnání právní úpravy eutanazie a asistované sebevraždy ve vybraných státech. Parlamentní institut, Pro eutanazii, 2019. s. 40.

³¹ DOLEŽAL, Adam. Eutanazie a rozhodnutí na konci života: právní aspekty. Právo – etika – společnost. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2687-3. s. 182.

³² EXIT INTERNATIONAL. Sarco concept. [online]. [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.exitinternational.net/sarco/concept/>

legálnost zařízení existují pochybnosti ze strany právníků i organizací jako Dignitas. Tradiční metoda asistované sebevraždy zde zahrnuje požití smrtelných tekutin pod dohledem lékaře, což je považováno za bezpečné a profesionální. Sarco pod však může narazit na problémy kvůli absenci lékařského dohledu a otázkám etiky a regulace.³³

První případ použití Sarco podu ve Švýcarsku přinesl značnou kontroverzi. Policie zadržela několik osob v souvislosti se smrtí ženy, která údajně zařízení použila. Přestože asistovaná sebevražda ve Švýcarsku za určitých podmínek legální je, přísná regulace vyvolává obavy z podobných technologií. Incident z odlehle oblasti u německé hranice otevřel debatu o rizicích a potřebě zpřísnit kontrolu nad takovými přístroji.³⁴

Obrázek 1: sebevražedný pod Sarco, zdroj: WAKEFIELD, J. *Maker of suicide pod plans to launch in Switzerland*. BBC News [online]. 2021, 9. prosince [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news>, sebevražedný pod Sarco

3.3.3 Asistovaná sebevražda pro cizince

Švýcarsko je jedním z mála států, kde je asistovaná sebevražda legální, i pro zahraniční občany. Díky liberálním zákonům, zde mohou lidé dobrovolně ukončit svůj život za podpory specializovaných organizací. Tato možnost přitahuje osoby z jiných zemí, kde je tato praxe zakázaná nebo přísně regulovaná.³⁵

³³ WAKEFIELD, J. *Maker of suicide pod plans to launch in Switzerland*. BBC News [online]. 2021, 9. prosince [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news>

³⁴ SCALI, B. *First person in the world dies using Dutch-built "suicide capsule"*. DutchReview [online]. 2024, 25. září [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <https://dutchreview.com>

³⁵ VÁCHA, Marek Orko. *Eutanázie: definice, historie, legislativa, etika*. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2575-3. s. 49.

Organizace v oblasti asistované sebevraždy:

Dignitas: Mezinárodně známá organizace, která poskytuje asistovanou sebevraždu jak Švýcarům, tak cizincům. Kromě samotné služby se zaměřuje na podporu práv na důstojnou smrt a konzultace pro zájemce. Proces zahrnuje přísnou dokumentaci a právní soulad.³⁶

Exit: Tato organizace se orientuje především na švýcarské občany. Zaměřuje se na profesionální podporu, spolupracuje s lékaři a poskytuje služby lidem trpícím nevléčitelnými nemocemi nebo neúnosnou bolestí.³⁷

³⁶ DIGNITAS. To live with dignity – To die with dignity. [online]. [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <http://www.dignitas.ch/?lang=en>

³⁷ EXIT INTERNATIONAL. Exit International. [online]. [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.exitinternational.net/>

4 EUTANÁZIE V ČESKÉ REPUBLICE

Eutanazie je v České republice nelegální a je považována za formu vraždy podle trestního zákoníku.³⁸ Téma však vyvolává stále větší zájem a diskuse, zejména s ohledem na změny legislativy v jiných zemích a rostoucí podporu veřejnosti pro možnost důstojného ukončení života. Český právní a etický rámec se zaměřuje na rozvoj paliativní péče jako alternativy pro eutanazii, přičemž debaty se soustředí na otázky svobody volby, etiky a prevence zneužití.³⁹

Asistovaná sebevražda je také považována za nezákonnou, a její provedení může být považována jako trestný čin účasti na sebevraždě. Osobám zapojeným do tohoto činu hrozí trest odnětí svobody až na tři roky. Trestní odpovědnost se vztahuje také na samotnou přípravu tohoto jednání.

Toto téma je na jednu stranu v ČR diskutované, ale zároveň tabu. Společnost je rozdělena na dva tábory. Ti, kteří eutanazii podporují a odpůrci. V roce 2008 byl tehdejší senátorkou Václavou Domšovou předložen senátní návrh zákona. Jeho hlavním úkolem bylo, aby ti, kteří už jen přežívají měli možnost důstojně ukončit svůj život. Tento návrh neprošel, protože senátoři uvedli, že je v rozporu s Ústavou České republiky.⁴⁰

Přestože veřejná debata na toto téma probíhá už roky, dosud nedošlo k žádné rapidní změně. Podle průzkumů veřejného mínění však přibližně tři čtvrtiny obyvatel Česka eutanazii podporují. Argumenty zastánců eutanazie zahrnují možnost důstojného odchodu pro těžce nemocné pacienty, kteří zažívají nesnesitelné fyzické, psychické nebo existenciální utrpení, jež není možné zmírnit jiným způsobem. Kritici však upozorňují na riziko zneužití, přestože zahraniční zkušenosti, například z Nizozemska, ukazují, že přísné podmínky tuto možnost minimalizují.

V Česku se intenzivně rozvíjí paliativní péče, která pomáhá zmírnit utrpení pacientů na konci života. Nicméně tato péče často nedokáže zcela vyřešit pocity ztráty autonomie a důstojnosti. Zkušenosti ze zahraničí navíc naznačují, že eutanazie a paliativní péče mohou existovat vedle sebe a navzájem se doplňovat.

Prezident Petr Pavel nedávno podpořil legalizaci eutanazie, což by mohlo být impulsem pro politické řešení této otázky. Zájem veřejnosti i rostoucí počet zemí, které eutanazii legalizují, poukazují na celosvětový trend, který by mohl ovlivnit i českou legislativu.⁴¹

³⁸ § 140 zákona č. 40/2009 Sb., Trestní zákoník v posledním znění

³⁹ SPOLEK PRO UZÁKONĚNÍ EUTANAZIE. Pro eutanazii. [online]. [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.proeutanzii.cz>

⁴⁰ FLOSSOVÁ, Anna. Eutanázie jako psychologický problém. Diplomová práce. Policejní akademie České republiky v Praze, Fakulta bezpečnostně právních studií, Katedra společenských věd, 2024. Vedoucí práce: doc. JUDr. Mgr. Joža Spurný, Ph.D. s. 42.

⁴¹ DOUBRAVOVÁ, Barbora. Pavel podpořil eutanazii. Je to dobře, lidé v Česku umírají nedůstojně, říká etik. Aktualne.cz [online]. 2024, 28. srpna [cit. 10. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz>

4.1 Pro eutanazii

Stránka *Pro eutanazii*⁴² usiluje o legalizaci eutanazie v České republice a snaží se do této iniciativy zapojit širokou veřejnost i známé osobnosti, jako jsou politici a celebrity. Díky jejich podpoře se téma dostává do většího povědomí lidí. Organizace se zaměřuje na informování občanů o tom, jak eutanazie funguje v zahraničí, jaké jsou její právní a etické souvislosti, a proč by mohla být v Česku přínosem. Pomocí odborných článků, debat a kampaní chce otevřít diskusi o důstojném odchodu ze života.

Jedním z hlavních projektů je petice za legalizaci eutanazie, která navrhuje jasná a přísná pravidla pro její umožnění. Cílem je zajistit, aby těžce nemocní lidé měli právo rozhodnout o svém konci v souladu se svou svobodou a důstojností. Organizace zároveň apeluje na politiky, aby toto téma začali vážně řešit. Petici lze podepsat přímo na jejich webu.⁴³

⁴² SPOLEK PRO UZÁKONĚNÍ EUTANAZIE. Pro eutanazii. [online]. [cit. 10. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.proeutanazii.cz/>

⁴³ SPOLEK PRO UZÁKONĚNÍ EUTANAZIE. Pro eutanazii. [online]. [cit. 10. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.proeutanazii.cz/>

5 ÚVOD DO PRAKTICKÉ ČÁSTI

Tato část práce se zaměřuje na rozbor názorů a povědomí lidí v mém okolí o eutanazii. Pro sběr dat jsem vytvořila krátký dotazník s 14 otázkami, který jsem distribuovala mezi různé skupiny lidí. Dotazník jsem se záměrně snažila vytvořit stručně a přehledně, abych se zaměřila pouze na otázky, které považuji za klíčové pro pochopení postojů respondentů k eutanazii. Bylo pro mě také důležité, aby respondenti nemuseli trávit zbytečné množství času vyplňováním, ale abych i přesto získala důležité informace. Průměrná délka vyplňování dotazníku byla pět minut. Získala jsem 170 odpovědí, což mi přijde jako slušné množství k tomu, aby už se mezi odpověďmi dalo porovnávat.

Dotazník jsem rozeslala ve svém okolí, konkrétně mezi spolužáky na škole, členy rodiny, kamarády, učitele a také pracovníkům do domova důchodců. To zejména abych získala názory od lidí různých věkových kategorií a životních zkušeností. Přestože se mi podařilo oslovit široké spektrum respondentů, největší skupinu tvořili lidé mého věku (15–18 let), což odpovídá prostředí, ve kterém se přirozeně pohybuji. Věřím však, že i tato data přinášejí užitečné informace, otázky měli většinou velmi jednoznačné odpovědi.

Cílem dotazníku bylo zjistit, jak lidé vnímají eutanazii a zda mají nějaké informace o jejím fungování, také jestli si dokážou představit její zavedení v České republice. Výsledky nebudu hodnotit jako „správné“ nebo „nesprávné“, ale budu se soustředit na rozmanitost názorů a jejich srovnání. Je přirozené, že postoje k eutanazii se liší podle osobních hodnot, zkušeností i povědomí o tomto tématu.

Zároveň si uvědomuji, že distribuce dotazníku mohla být do určité míry omezená, a to například z hlediska sociálních podmínek respondentů. Přesto věřím, že získaná data mohou poskytnout užitečný vhled do aktuálního vnímání eutanazie a přispět k lepšímu pochopení tohoto tématu. Jelikož můj dotazník byl vyplněn zejména mladými lidmi, ráda bych se blíže podívala i na jejich vnímání tohoto tématu.

V následujících částech se budu věnovat výsledkům dotazníku, jejich analýze a porovnání názorů, přičemž se zaměřím na specifika jednotlivých věkových kategorií a hlavní rozdíly v postojích. Tato část nemá za cíl lidi na názory rozdělovat, ale spíše ukázat různorodost pohledů na otázku eutanazie a případně naznačit, jaké faktory mohou názory na eutanazii ovlivňovat.

5.1 Výsledky dotazníku

1.otázka: pohlaví

Dotazník mi vyplnilo 139 žen, 29 mužů. Dva respondenti zaškrtnuli, že nechtějí uvádět své pohlaví. V procentech to znamená ze 82 % bylo žen, 17 % mužů a 1 % nechtělo uvádět. Bohužel pro porovnání není tato účast ideální, jelikož je to velmi nevyrovnané mezi pohlavími.

1. Pohlaví

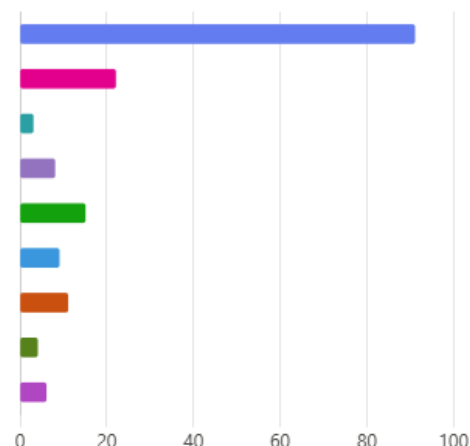
Obrázek 2: Jakého jste pohlaví? zdroj: vlastní

2.otázka: věk

V dotazníku jsem se snažila oslovit co nejširší spektrum věkových skupin, a proto jsem stanovila velké věkové rozmezí, abych získala odpovědi od různorodých respondentů. V každé věkové kategorii se podařilo získat alespoň jednoho respondenta, což přispívá k větší rozmanitosti dat. Největší zastoupení však měla skupina mladých lidí ve věku 15–18 let, která zahrnovala celkem 91 odpovědí. Následující věkové skupiny, například 19–25 let, zahrnovaly 22 respondentů, zatímco ostatní kategorie, zejména od 25 let výše, měly nižší počty účastníků. Graf ukazuje jasnou převahu mladších respondentů, přičemž počet odpovědí výrazně klesá s rostoucím věkem. Nejmenší zastoupení měly skupiny 25–30 let (3 respondenti) a 55–60 let (4 respondenti). Tato data ukazují, že i přes snahu o různorodost byla nejaktivnější mladší generace, což může být ovlivněno snadnější dostupností dotazníku v tomto prostředí.

2. Věk

15-18 let	91
19-25 let	22
25-30 let	3
30-35 let	8
35-45 let	15
45-50 let	9
50-55 let	11
55-60 let	4
Více než 60 let	6

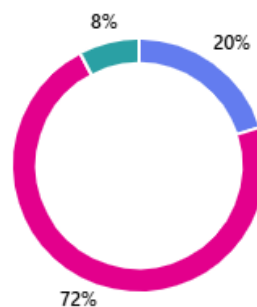
Obrázek 3 : Jaký je Váš věk? zdroj: vlastní

3.otázka: Jste věřící?

Jedna z otázek v dotazníku se zaměřila na víru respondentů a zjišťovala, zda jsou věřící. Tato otázka mě zajímala zejména z pohledu, zda náboženské přesvědčení může ovlivňovat postoj k eutanazii. Výsledky ukazují, že většina respondentů, konkrétně 122 osob (72 %), se označila za nevěřící. Pouze 34 respondentů (20 %) uvedlo, že jsou věřící, a 13 respondentů (8 %) si přálo na tuto otázku neodpovídat. Graf zřetelně znázorňuje převahu nevěřících, což odpovídá obecnému trendu v české společnosti, kde je vysoké procento ateistického obyvatelstva

3. Jste věřící?

Ano	34
Ne	122
Nechci uvádět	13

Obrázek 4: Jste věřící? zdroj: vlastní

4.otázka: Víte, co znamená pojem eutanazie?

Byla jsem zvědavá, jaké povědomí mají lidé v Česku o tomto tématu, a byla jsem příjemně překvapena, když jsem zjistila, že 161 osob (95 %) odpovědělo, že tento pojem znají. Ukazuje to, že se o něm začíná více mluvit a že téma eutanazie je stále aktuálnější. Pouze 9 osob (5 %) zaškrtnulo ne. Z těchto 9 osob 7 osob bylo ve věku 15-18 let, jedna osoba byla ve věku 19-25 let

a jedné bylo 30-35 let. Myslím, že to ukazuje, že starší lidé mají o něco větší povědomí o tomto tématu.

4. Víte, co znamená pojem eutanázie?

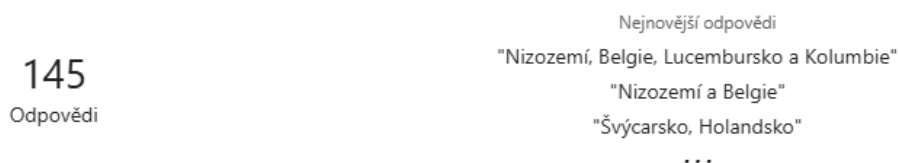

Obrázek 5: Víte, co znamená pojem eutanázie? zdroj: vlastní

5.otázka: Dokážete jmenovat alespoň 2 země ve kterých je eutanazie legální?

Tuto otázku jsem do dotazníku napsala hlavně proto, že se v jedné kapitole zabývám eutanazií v zahraničí. Většina lidí odpověděla správně, kde je eutanazie legální. Někteří lidé se ale zmínili o zemích, kde eutanazie není legální, což ukazuje, že téma stále není zcela jasné pro všechny. Celkově 16 osob ze 145, kteří odpověděli na tuto otázku odpovědělo „ne“, tedy že neznají žádné země, kde je eutanazie legální. 7 lidí odpovědělo nesprávně. Uvedli například USA, Švédsko, UAE a jiné země, kde eutanazie není legální (alespoň ne ve všech oblastech nebo za určitých podmínek). Nejčastěji uváděné země byli Švýcarsko, které zapsalo 52 osob. Ve Švýcarsku není povolena eutanazie, ale je legální asistovaná sebevražda, kdy může pacientovi pomoci lékař nebo jiná osoba k ukončení jeho života. Dále 48 osob odpovědělo Nizozemsko a 46 osob Belgie.

5. Dokážete jmenovat alespoň 2 země, ve kterých je eutanázie legální?

Obrázek 6: Dokážete jmenovat alespoň 2 země, ve kterých je eutanazie legální? zdroj: vlastní

6.otázka: Myslíte si, že by eutanazie měla být legální v České republice?

Otázka, zda by eutanazie měla být legální v České republice, je velmi citlivé téma, které vyvolává veřejnou debatu. Podle výsledků dotazníku odpovědělo 143 lidí (85 %), že by eutanazie měla být v ČR legální, zatímco 25 lidí (15 %) bylo proti její legalizaci.

6. Myslíte si, že by eutanazie měla být legální v České republice?

Obrázek 7: Myslíte si, že by eutanazie měla být legální v České republice? zdroj: vlastní

7.otázka: Pokud jste v otázce 6 odpověděli ano, z jakého důvodu?

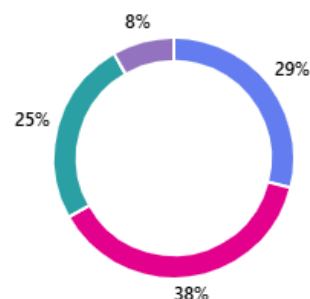
Tato otázka se zaměřuje na důvody, proč by lidé podporovali legalizaci eutanazie v České republice. Respondenti byli požádáni, aby vybrali, proč by měla být eutanazie umožněna. Odpovědi ukazují na různé aspekty, jako jsou osobní práva, zdravotní stav pacientů a důstojnost na konci života.

1. Právo rozhodnout o svém životě – 42 odpovědí. Lidé považují za důležité mít možnost rozhodnout o vlastní smrti, zejména v případě nevyléčitelných nemocí.
2. Zdravotní hledisko – 55 odpovědí. Mnozí respondenti vnímají eutanazii jako způsob zmírnění utrpení při závažném zdravotním stavu, kdy je život plný bolesti a bez šance na uzdravení.
3. Důstojný odchod ze života – 36 odpovědí. Tento důvod vychází z přesvědčení, že každý by měl mít právo na důstojnou smrt, bez zbytečného utrpení.
4. Jiné – 12 odpovědí. Některé odpovědi zahrnují různé osobní důvody, které neodpovídají konkrétním kategoriím.

Většina lidí podporuje eutanazii hlavně kvůli zdravotnímu stavu pacienta a právu na rozhodnutí o vlastním životě.

7. Pokud jste v otázce 6 odpověděli ano, z jakého důvodu?

● Právo rozhodnout se o svém životě (právo volby)	42
● Zdravotní hledisko (závažný zdravotní stav pacienta)	55
● Důstojný odchod ze života	36
● Jiné	12

Obrázek 8: Pokud jste v otázce 6 odpověděli ano, z jakého důvodu? zdroj: vlastní

8.otázka: Pokud jste v otázce 6 odpověděli ne, z jakého důvodu?

Toto poukazuje na důvody, proč někteří respondenti nesouhlasí s legalizací eutanazie v České republice. Odpovědi ukazují na několik hlavních obav:

1. Strach ze zneužití – 13 odpovědí. Respondenti se obávají, že legalizace eutanazie by mohla vést k jejímu zneužívání, například v případě, že by lidé byli pod tlakem, aby podstoupili tento proces.
2. Strach z využití lidmi, kteří ještě mají šanci na život – 7 odpovědí. Někteří se obávají, že by eutanazie mohla být využita u lidí, kteří mají stále šanci na uzdravení nebo zlepšení svého zdravotního stavu.
3. Nikdo nemá právo vzít život druhého – 1 odpověď. Tento názor vychází z přesvědčení, že nikdo nemá právo rozhodovat o smrti jiného člověka.
4. Jiné – 7 odpovědí. Tento segment zahrnuje různé další důvody, jako například osobní nebo náboženské přesvědčení, které vedou k odmítání eutanazie. Někteří respondenti uvedli, že je to nepřírozené nebo že jsou některé věci, které si člověk musí prožít prý jako na příklad smrt.

Odpůrci eutanazie se tedy obávají jejího možného zneužívání, které by mohly nastat při její legalizaci.

8. Pokud jste v otázce 6 odpověděli ne, z jakého důvodu?

Obrázek 9: Pokud jste v otázce 6 odpověděli ne, z jakého důvodu? zdroj: vlastní

9.otázka: Myslíte si, že by v případě legalizace eutanázie mohlo docházet k jejímu zneužití?

Tato otázka se zaměřuje na obavy, zda by legalizace eutanázie mohla vést k jejímu zneužívání. Většina respondentů, konkrétně 126, odpověděla, že by k tomu mohlo docházet, což ukazuje na obavy z možnosti zneužití tohoto práva, například v případě tlaku na zranitelné osoby nebo nesprávné diagnózy. Naopak 39 respondentů věří, že zneužívání eutanázie by bylo nepravděpodobné, pravděpodobně v důsledku přísných kontrolních mechanismů a jasně stanovených podmínek pro její provedení. Tyto odpovědi naznačují, že veřejnost má vážné pochybnosti o bezpečnosti a etických aspektech legalizace eutanázie.

9. Myslíte si, že by v případě legalizace eutanázie mohlo docházet k jejímu zneužití?

Obrázek 10: Myslíte si, že by v případě legalizace eutanázie mohlo docházet k jejímu zneužití? zdroj: vlastní

10.otázka: Dostali jste se někdy do kontaktu s osobou uvažující nad eutanázií?

V této otázce respondenti odpovídali, zda se někdy dostali do kontaktu s osobou, která uvažovala o eutanázii. Z 167 odpovědí 26 lidí uvedlo, že se setkali s někým, kdo o eutanázii přemýšlel, což naznačuje, že toto téma může být velmi osobní zkušenost pro některé lidi. Naopak 141 respondentů odpovědělo, že se s takovou situací nikdy nesetkali. Což může ukazovat, že tím, že eutanázie není v České republice legální, se o ní většinou neuvažuje zřejmě kvůli její dostupnosti.

10. Dostali jste se někdy do kontaktu s osobou uvažující nad eutanázií?

Obrázek 11: Dostali jste se někdy do kontaktu s osobou uvažující nad eutanázií? zdroj: vlastní

11.otázka: Myslíte si, že je eutanazie eticky přijatelná?

Jak respondenti vnímají etickou přijatelnost eutanazie? Z 167 odpovědí 150 lidí, což je 90 %, uvedlo, že považují eutanazii za eticky přijatelnou. To naznačuje, že většina respondentů souhlasí s myšlenkou, že může být eutanazie morálně omluvitelná. Naopak 17 lidí (10 %) si myslí, že eutanazie není eticky přijatelná.

11. Myslíte si, že je eutanazie eticky přijatelná?

Obrázek 12: Myslíte si, že je eutanazie eticky přijatelná? zdroj: vlastní

12.otázka: Ovlivňuje Váš názor na eutanazii Vaše náboženské přesvědčení?

Nyní se zaměříme na to, zda náboženské přesvědčení respondentů ovlivňuje jejich názor na eutanazii. Z 167 odpovědí odpovědělo 6 lidí, že jejich názor na eutanazii je ovlivněn náboženským přesvědčením. To ukazuje, že pro malé procento respondentů má náboženské vyznání vliv na jejich postoj k této tématice. Z těchto 6 respondentů, kteří uvedli, že jejich názor na eutanazii ovlivňuje náboženské přesvědčení, je 5 žen.

Naopak 67 lidí uvedlo, že náboženské přesvědčení jejich názor na eutanazii neovlivňuje. Tato odpověď naznačuje, že pro většinu respondentů není náboženský faktor rozhodujícím ve formování jejich názoru k této otázce.

Nejvíce, a to 94 respondentů, se označilo za nevěřící. To naznačuje, že náboženské přesvědčení nemá na jejich pohled na eutanazii žádný vliv, a že jejich názory jsou formovány spíše osobními než náboženskými zásadami.

12. Ovlivňuje Váš názor na eutanazii Vaše náboženské přesvědčení?

Obrázek 13: Ovlivňuje Váš názor na eutanazii Vaše náboženské přesvědčení? zdroj: vlastní

13. otázka: V případě vážné, nevléčitelné nemoci Vaší blízké osoby, uvažovali jste o eutanázii?

Tato otázka zkoumá, zda by respondenti uvažovali o eutanazii v případě vážné, nevléčitelné nemoci jejich blízké osoby. Z 154 odpovědí 100 lidí (65 %) uvedlo, že by o eutanazii uvažovali, což naznačuje, že pro značnou část respondentů by byla eutanazie v této situaci považována za možnost, jak ulevit blízké osobě od utrpení. Naopak 54 lidí (35 %) odpovědělo, že by o eutanazii neuvažovali, což může znamenat, že tito respondenti preferují jiné způsoby péče nebo podporu než ukončení života. Ze 100 respondentů, kteří odpověděli, že by v případě vážné, nevléčitelné nemoci blízké osoby uvažovali o eutanazii, bylo 87 žen a 13 mužů. Tento rozdíl naznačuje, že ženy jsou v této otázce častěji otevřenější možností eutanazie než muži.

13. V případě vážné, nevléčitelné nemoci Vaší blízké osoby, uvažovali jste o eutanázii?

Obrázek 14: V případě vážné, nevléčitelné nemoci Vaší blízké osoby, uvažovali jste o eutanázii? zdroj: vlastní

14. otázka: Myslíte si, že by se o tématu eutanazie mělo více diskutovat ve veřejném prostoru?

Tato otázka se zaměřuje na názor respondentů, zda by se o tématu eutanazie mělo více diskutovat ve veřejném prostoru. Z 165 odpovědí 150 lidí (91 %) souhlasí s tím, že by téma eutanazie mělo být více otevřeně diskutováno, což naznačuje, že veřejnost považuje toto téma

za důležité pro současnou společnost. Pouze 15 lidí (9 %) uvedlo, že by se o eutanazii diskutovat nemělo, což může znamenat, že mají obavy o etických či právních dopadech této problematiky.

14. Myslíte si, že by se o tématu eutanazie mělo více diskutovat ve veřejném prostoru?

Obrázek 15: Myslíte si, že by se o tématu eutanazie mělo více diskutovat ve veřejném prostoru? zdroj: vlastní

5.2 Závěr praktické části

Dotazník zaměřený na postoje společnosti k eutanazii přinesl zajímavé výsledky, které ukazují, že téma je pro mnoho lidí aktuální a důležité. Většina respondentů eutanazii podporuje zároveň ji považuje za eticky přijatelnou, přičemž mezi hlavní důvody patří právo rozhodovat o vlastním životě, zdravotní hlediska a možnost důstojného odchodu ze života. Na druhou stranu někteří respondenti mají obavy ze zneužití této praxe nebo ji odmítají z osobních či náboženských důvodů.

Velmi mě zaujalo, že většina respondentů projevila přání, aby se o eutanazii více diskutovalo ve veřejném prostoru. To ukazuje, že společnost je připravena otevírat takto složitá a citlivá témata.

Osobně mě dotazník přiměl přemýšlet o tom, jak lidé k eutanazii přistupují nejen z etického, ale také zejména z lidského hlediska. Odpovědi týkající se situací, kdy by lidé zvažovali eutanazii u blízké osoby, mě zasáhly svou upřímností a ukázaly, že toto téma není jen v zahraničí, ale pro mnohé je to skutečně osobní.

Doufám, že můj průzkum mohl pomoci přispět k větší informovanosti a otevření širší diskuse o eutanazii v České republice. Věřím, že porozumění tomuto tématu může přispět k důstojnějšímu přístupu k životu i smrti.

6 ZÁVĚR

Má práce měla za cíl přiblížit eutanazii, jak funguje, ve kterých zemích je legalizovaná a jak se řeší téma eutanazie v České republice. Přimělo mě to přemýšlet o tom, co to vůbec znamená důstojná smrt a uvědomit si, jak je důležité otevírat toto náročné téma. Byla to pro mě příležitost se vzdělat a poučit o tomto tématu.

V první kapitole jsem představila eutanázii a pojmy okolo ní. Bylo to docela složité vše jednoduše představit, jelikož mi přišlo, že okolo eutanazie je spousta okolních ale důležitých pojmů k tomuto tématu.

Poté jsem se zaměřovala na eutanazii v zahraničí. Celkově jsem psala o 3 zemích. Bylo zajímavé zjišťovat, jak je vůbec možné, aby to fungovalo a bylo lidstvem přijímáno. Zahraniční zkušenosti ukazují, že eutanazie může být legální a zároveň eticky přijatelná, pokud je správně regulována. Česká republika má příležitost se z těchto zkušeností poučit a začít hledat vlastní cestu, která bude reflektovat hodnoty naší společnosti. Na Českou republiku jsem se krátce zaměřila ve třetí kapitole.

Praktická část pro mě byla velmi zajímavá, bylo dobré procovat s odpověďmi a porovnávat je. Bylo to jiné než jen číst o eutanazii, protože jsem mohla pracovat přímo s osobními názory respondentů.

Vybrala jsem si na zpracování své práce velmi rozsáhlé téma, bylo mimo mou kapacitu popsat vše kolem eutanazie. Snažila jsem se popsat to nejdůležitější, ale věřím, že by bylo určitě zajímavé pokračovat a psát o dalších aspektech eutanazie.

Napsat práci pro mě nebylo vůbec jednoduché, hlavně jelikož jsem byla prozatím nezkušená s pracemi tohoto typu. Nejtěžší pro mě bylo sepsání teoretické části. Musela jsem se naučit citovat a musím se přiznat, že to mi dělalo docela problémy. Vybrat, které informace jsou opravdu relevantní, pro mě také byla občas výzva. I přes to doufám, že teoretická část je srozumitelná a praktická část teorii doplňuje a rozšiřuje o osobní pohledy mých respondentů.

7 POUŽITÁ LITERATURA

ČERNÝ, David. Co je pasivní eutanazie? Zdravotnické právo a bioetika [online]. 16. prosince 2014 [cit. 20. října 2024]. Dostupné z: <https://zdravotnickepravo.info/co-je-pasivni-eutanazie/>

ČERNÝ, David. Princip dvojího účinku I. Zdravotnické právo a bioetika [online]. 23. září 2013 [cit. 20. října 2024]. Dostupné z: <https://zdravotnickepravo.info/princip-dvojiho-ucinku-i/>

DIGNITAS. To live with dignity – To die with dignity. [online]. [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <http://www.dignitas.ch/?lang=en>

DOLEŽAL, Adam. Eutanazie a rozhodnutí na konci života: právní aspekty. Právo – etika – společnost. Praha: Academia, 2017. ISBN 978-80-200-2687-3. s. 15, 180, 182, 260–261.

DOUBRAVOVÁ, Barbora. Pavel podpořil eutanazii. Je to dobře, lidé v Česku umírají nedůstojně, říká etik. Aktualne.cz [online]. 2024, 28. srpna [cit. 10. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.aktualne.cz>

EUTHANASIA OF NEWBORNS AND THE GRONINGEN PROTOCOL. Ieb-eib.org, 2014. s. 3. Dostupné z: <https://www.ieb-eib.org/en/euthanasia-of-newborns-and-the-groningen-protocol-227>

EXIT INTERNATIONAL. Exit International. [online]. [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.exitinternational.net/>

EXIT INTERNATIONAL. Sarco concept. [online]. [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.exitinternational.net/sarco/concept/>

FLOSSOVÁ, Anna. Eutanázie jako psychologický problém. Diplomová práce. Policejní akademie České republiky v Praze, Fakulta bezpečnostně právních studií, Katedra společenských věd, 2024. Vedoucí práce: doc. JUDr. Mgr. Joža Spurný, Ph.D. s. 42.

HŘÍBEK, Tomáš. Obrana asistované smrti. Filozofické argumenty na podporu eutanazie a sebeusmrcení za pomoci lékaře. Praha: Academia, 2021. s. 70–77.

HONZÁK, Radkin. Eutanazie – a proč jsem proti. Vesmír [online]. 2001, roč. 80, č. 2 [cit. 20. října 2025]. Dostupné z: <https://vesmir.cz/cz/casopis/archiv-casopisu/2001/cislo-2/eutanazie-ndash-proc-jsem-proti.html>

JONES, Roland M., SIMPSON, Alexandr I. F. Medical Assistance in Dying: Challenges for Psychiatry. Frontiers in Psychiatry [online]. 2018, 10. prosince [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyt.2018.00652/full>

KUŘE, Josef. Co je eutanazie: studie k pojmu dobré smrti. Právo – etika – společnost. Praha: Academia, 2018. ISBN 978-80-200-2762-7. s. 194.

LEŠÁKOVÁ, Lenka. Eutanazie – etický a právní problém [online]. Diplomová práce. Brno: Masarykova univerzita, 2012 [cit. 20. října 2024]. Dostupné z: https://is.muni.cz/th/ilowr/finalni_DP.pdf

NOVÁKOVÁ, Michaela, KRAUSOVÁ, Martina, ZUKALOVÁ, Gabriela, SLANCOVÁ, Marcela, MALINA, David. Srovnávací studie č. 5.389: Srovnání právní úpravy eutanazie a asistované sebevraždy ve vybraných státech. Parlamentní institut, Pro eutanazii, 2019. s. 9–10, 12, 26–27, 29, 38, 38–41.

PAROULKOVÁ, Veronika. Akce T4 byla příprava na holocaust, říká historik Fedorovič. Český rozhlas Plus, Magazín Leonardo [online]. 16. prosince 2019 [cit. 20. října 2024]. Dostupné z: <https://plus.rozhlas.cz/akce-t4-byla-priprava-na-holocaust-rika-historik-fedorovic-7568480>

PLECEROVÁ, Jana. Efektivní komunikace v paliativní péči. Písek, 2010. Bakalářská práce (Bc.). Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Zdravotně sociální fakulta.

Ptáček, Roman, Bartůněk, Petr (eds.). Eutanazie pro a proti. Praha: Mladá fronta, 2019. Dostupné z: <https://www.grada.cz/eutanazie-pro-a-proti-7503/>

VÁCHA, Marek Orko. Eutanázie: definice, historie, legislativa, etika. Praha: Grada Publishing, 2019. ISBN 978-80-271-2575-3

WAKEFIELD, J. Maker of suicide pod plans to launch in Switzerland. BBC News [online]. 2021, 9. prosince [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: <https://www.bbc.com/news>

WET TOETSING LEVENSBEÏNDIGING OP VERZOEK EN HULP BIJ ZELFDODING (Zákon o ukončení života na žádost a o asistované sebevraždě). Government.nl [online]. [cit. 20. října 2024]. Dostupné z: <https://www.government.nl/topics/healthcare/medical-decision-making/euthanasia-and-assisted-suicide>

8 SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1: sebevražedný pod Sarco, zdroj: WAKEFIELD, J. Maker of suicide pod plans to launch in Switzerland. BBC News [online]. 2021, 9. prosince [cit. 1. prosince 2024]. Dostupné z: https://www.bbc.com/news , sebevražedný pod Sarco	11
Obrázek 2: Jakého jste pohlaví? zdroj: vlastní	16
Obrázek 4 : Jaký je Váš věk? zdroj: vlastní	17
Obrázek 5: Jste věřící? zdroj: vlastní	17
Obrázek 6: Víte, co znamená pojem eutanázie? zdroj: vlastní	18
Obrázek 7: Dokážete jmenovat alespoň 2 země, ve kterých je eutanazie legální? zdroj: vlastní	18
Obrázek 8: Myslíte si, že by eutanazie měla být legální v České republice? zdroj: vlastní	19
Obrázek 9: Pokud jste v otázce 6 odpověděli ano, z jakého důvodu? zdroj: vlastní	20
Obrázek 10: Pokud jste v otázce 6 odpověděli ne, z jakého důvodu? zdroj: vlastní	21
Obrázek 11: Myslíte si, že by v případě legalizace eutanázie mohlo docházet k jejímu zneužití? zdroj: vlastní	21
Obrázek 12: Dostali jste se někdy do kontaktu s osobou uvažující nad eutanázií? zdroj: vlastní	22
Obrázek 13: Myslíte si, že je eutanazie eticky přijatelná? zdroj: vlastní	22
Obrázek 14: Ovlivňuje Váš názor na eutanazii Vaše náboženské přesvědčení? zdroj: vlastní	23
Obrázek 15: V případě vážné, nevléčitelné nemoci Vaší blízké osoby, uvažovali jste o eutanázii? zdroj: vlastní	23
Obrázek 16: Myslíte si, že by se o tématu eutanazie mělo více diskutovat ve veřejném prostoru? zdroj: vlastní	24